

Valmistelija: Kehittämispäällikkö Sanna-Riikka Saarela
Johdon tuki

11.5.2026 SYKE/2026/1037

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

Julkinen

Viite: Maa- ja metsätalousvaliokunta tiistai 12.05.2026 klo 10.00 / VNS 3/2026 vp /
Lausuntopyyntö

Asia: VNS 3/2026 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille
2027—2030

Suomen ympäristökeskuksen kirjallinen asiantuntijalausunto

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää mahdollisuudesta lausua maa- ja metsätalousvaliokunnalle julkisen talouden suunnitelmasta 2027–2030. Keskitymme lausunnossamme hallituksen päätökseen vähentää Euroopan unionin T&K-hankkeisiin kohdennettavan vastinrahoitusta, valtion virastorakenneselvitykseen ja virastojen resursseihin sekä päätöksen osoittaa energiaturpeen investointeihin lisärahoitusta.

Euroopan unionin T&K-hankkeisiin kohdennettavan vastinrahoituksen vähentäminen

Syken toiminnan kokonaisrahoituksesta vain noin 40 % on valtion budjetissa myönnettyä toimintamäärärahaa ja noin 60 % on ulkopuolista rahoitusta, josta pääosa kohdentuu tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Koska yhteisrahoitteisten hankkeitten omarahoitusosuudet katetaan toimintamomentilta, on toimintameno-rahoituksen pienuus muodostunut pullonkaulaksi sille, että ulkopuolista rahoitusta voitaisiin riittävässä määrin ja lisääntyvästi hyödyntää Syken T&K-tehtävien hoitamiseen. Ongelma pahenee, kun valtio joutuu pienentämään toimintamäärärahaa säästösyistä.

Syke on menestynyt erinomaisesti Euroopan unionin tutkimus-, selvitys- ja kokeilutoiminnan rahoituksen hankinnassa. EU:n T&K-hankkeisiin kohdennettava kansallinen vastinrahoitus (Sykelle 1,5 milj. € vuodelle 2026) on Sykelle ehdoton EU:n T&K-rahoituksen kotiuttamisen mahdollistaja.

Vastinrahakäytäntö on Syken näkemyksen mukaan välttämätön edellytys sille, että hallitusohjelman tavoite EU:sta kotiutettavan T&K-rahoituksen kaksinkertaistamisesta Suomessa voidaan saavuttaa. On huomattava, että EU:n jakaman T&K-rahoituksen kotiuttamisessa omarahoituksen suhde myönnettävään rahoitukseen on erittäin edullinen - käytännössä voidaan sanoa, että EU:lta ostetaan yhdellä eurolla neljä euroa. Olisi kansantaloudellisesti hyvin epäedullista, jos suomalaisten tutkimusorganisaatioiden edellytyksiä kotiuttaa EU-rahoitusta tässä tilanteessa heikennettäisiin. Tästä syystä **Syke pitää erittäin kielteisenä hallituksen päätöstä vähentää Euroopan unionin T&K-hankkeisiin kohdennettavaa kansallista vastinrahoitusta 10 milj. eurolla vuosittain. Sen sijaan vastinrahoitusta olisi**

kustannustehokasta kasvattaa nykyisestä, vaikka sitten muun, kotimaisen T&K-panostuksen kustannuksella.

Hallinnon kehittäminen / virastonselvitys

Syke pitää virastorakenteen ja toimintojen sijoittumisen arviointia perusteltuna keinona hakea mahdollisia säästökohteita valtionhallinnosta. Koska mahdolliset rakenne- ja sijoittumismuutokset ovat merkittäviä, on hyvä, että vuodelle 2027 tavoitellut 25 milj. euron säästöt jaetaan virastojen kesken, ja että mahdollisia rakenteellisia muutoksia tarkastellaan perusteellisemmin myöhemmin.

On kuitenkin selvää, että jo aikaisempien ja kumulatiivisesti lisääntyvien säästöjen päälle koituvat lisäsäästöt tulevat merkittävästi vaikuttamaan valtionhallinnon kykyyn tehdä laadukasta ja tietoon perustuva lainsäädännön valmistelua, toimeenpanoa sekä vaikuttavuuden seuranta. Leikkausten myötä vähenevät myös valtionhallinnon resurssit kehittää ja tehostaa toimintaa, mikä on välttämätöntä toimintaympäristön muuttuessa nopeasti. Toimintamenomäärärahojen vähetessä pitkälti juustohöyläperiaatteella on huomattava, että lopulta tullaan tasolle, jossa nykyrakenteen organisaatiot muuttuvat toimintakyvyttömiksi, ja rakenteiden muutos on siksi välttämätöntä.

Valtionhallinnon muutoksissa olisi Syken näkemyksen mukaan syytä olla ennakkoluuloton ja rohkeakin, mutta kuitenkin niin, että päätökset pohjautuvat huolellisiin selvityksiin ja etukäteisiin vaikutusarvioihin. Syken näkemyksen mukaan myös muut julkiset rakenteet on syytä selvittää, ja virastorakenneselvityksen esille nostamaa rajapintaa korkeakoululaitoksen ja valtion tutkimuslaitosten välillä on kannatettavaa tarkastella tässä yhteydessä. Laadukkaan, ennakoivasti tuotetun ja lainsäädäntövalmistelua tasapuolisesti tukevan tiedon ja asiantuntemuksen välittymisestä on pystyttävä huolehtimaan myös tulevaisuudessa.

Energiaturpeen käytön jatkamisen tukimalli

Hallitus on tehnyt päätöksen 18 milj. euron rahoituksesta, jolla pyritään varmistamaan riittävä energian saatavuus ja toimintavarmuus myös talvella investoimalla energiaturpeen käytön jatkamiseen. Rahoitus kohdistuu energiayhtiöille ja Huoltovarmuuskeskukselle.

Turve rinnastetaan fossiiliseksi polttoaineeksi, jonka energiakäytön kasvihuonekaasupäästöt ovat kivihiihen luokkaa. Lisäksi turvetuotanto lisää vesistöjen kuormitusta ja suoluonnon monimuotoisuuden heikkenemistä. Kokonaiskestävyyden ja vihreän siirtymän varmistamiseksi fossiilisista ja niihin rinnastettavista energiatuotantomuodoista irtautumiseen on välttämätöntä. Johdonmukainen politiikka mahdollistaa pitkäjänteiset investoinnit energian tuotantomuotoihin ja energianvarastoihin. Ne edistävät myös kansallisia hiilineutraalisuustavoitteita ja varmistavat huoltovarmuuden. **Tästä syystä Syke pitää hallituksen päätöstä investoida vuosittain energiaturpeen tuotannon varmistamiseen kielteisenä.**

Tämän lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet kehittämisspäällikkö Sanna-Riikka Saarela, pääjohtaja Leif Schulman, palvelujohtaja Heli Karjalainen, talousspäällikkö Katja Paalanen, vt. tutkimusjohtaja Riikka Paloniemi, kehittämisspäällikkö Sampo Soimakallio ja yksikönjohtaja Ari Nissinen.

**Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute**

Leif Schulman
Pääjohtaja

Sanna-Riikka Saarela
Kehittämispäällikkö

Jakelu mmv@eduskunta.fi
Kopio kirjaamo@syke.fi

Asiakirja: SYKE/2026/1037-2 Suomen ympäristökeskuksen lausunto MmV:lle julkisen talouden suunnitelmasta 2027-2030 11.5.2026

Seuraavat henkilöt (organisaationimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä) ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti. / Följande personer (i bokstavsordning efter organisationens namn) har undertecknat detta dokument elektroniskt. / This document has been electronically signed by the following persons (in alphabetical order according to their organization's name):

Leif Schulman, Suomen ympäristökeskus
Sanna-Riikka Saarela, Suomen ympäristökeskus, johdon tuki

